

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

Použití zabezpečovacího pásma v obraně

Charakter soudobých operací, velké množství taktických jaderných prostředků ve výzbroji svazků pozemních vojsk nepřítelů a jejich vysoká pohyblivost vyžadují potřebu vytvořit v obraně hluboké zabezpečovací pásma operačního významu. Podobná pásma mají být nejen při organizování předem připravené obrany, ale i při přechodu do ní v průběhu útočné operace, v přímém dotyku s nepřitelem, za velmi omezeného času na přípravu obranné operace.

Při správné volbě čar a dovedném vedení bojové činnosti zabezpečovacího pásma může na určitou dobu

- zbavit nepřítelů výhod, které vyplývají z jeho možné převahy v taktických jaderných zbraních,

- ztížit hromadné použití taktických jaderných zbraní,

- vytvořit nezbytné podmínky ke zničení hlavní části taktických jaderných prostředků ještě do příchodu k hlavnímu pásmu obrany.

Kromě toho, při úspěšném vedení boje vojsk v obraně zabezpečovacího pásma, je možné zastavit útok nepřítelů, přinutit jeho hlavní síly bojovat o toto pásmo nebo útočit na směrech pro něho nevýhodných. Není vyloučeno, že vojska v obraně budou v tomto případě napadat palebnými údery útočícího nepřítelů na přístupech k obraně po déletrvajících dobách a jeho oklamáním oslabí tak sílu prvního úderu. Možnost a účelnost vytváření hlubokého zabezpečovacího pásma jsou zdůvodněny i rostoucí pohyblivostí vojsk, jejich schopností rychle přecházet k obraně výhodných čar, dalekoností prostředků ničení a konečně spolehlivostí prostředků velení.

Na základě toho vytváříme v soudobých podmínkách zabezpečovací pásmo s cílem

- zabránit současnému vyjití rozhodujícího množství taktických jaderných prostředků útočníka na vzdálenost, která by umožňovala jejich použití k hromadným úderům na hlavní síly vojsk v obraně;

- vytvořit výhodné podmínky ke zničení taktických prostředků jaderného napadení nepřítelů;

— oklamat nepřítele o rozmístění našich hlavních sil v obraně a donutit ho předčasně rozvinout jeho hlavní síly, zastavit jejich útok a získat čas k přípravě obrany;

— včas zjistit jeho uskupení a zámysl.

Vytvoření zabezpečovacího pásma není ovšem nezbytností ve všech případech a v libovolných podmínkách přechodu do obrany. O jeho vytvoření v operačním měřítku rozhoduje velitel fronty. Přechází-li fronta do obrany jednou armádou na odloženém směru, může v tomto případě rozhodnout o jeho vytvoření velitel armády — ovšem v souladu se zámyslem operace fronty ke zničení nepřítele na daném směru.

To je zdůvodněno tím že velitel fronty má v podřízenosti podstatné množství jaderných prostředků a letectva, kterými může ovlivňovat ničení přesunujících se hlubokých operačních záloh nepřítele, zmařit jejich přeskupování a na základě výsledků jaderných úderů na ně určit ten nebo onen způsob vedení obrany včetně vytvoření zabezpečovacího pásma. Kromě toho velitel fronty při vytvoření zabezpečovacího pásma může lépe zhodnotit situaci a zejména:

— operační situaci a bojové úkoly armády v obraně a jejich sousedů,

— průběh fronty

— vojenskoekonomický význam prostoru, v němž fronta všemi silami nebo částí sil přechází k obraně,

— rozmístění nejdůležitějších objektů, které nesmí být v zabezpečovacím pásmu,

— charakter terénu a výhodné čáry pro organizaci obrany hlavních sil

— vlastnosti terénu, kde předpokládá organizovat zabezpečovací pásmo.

Bezprostřední obranu zabezpečovacího pásma bude organizovat velitel armády v rozmezí svého pásma.

Způsoby vytvoření zabezpečovacího pásma a uskupení sil a prostředků při přechodu armády do obrany v průběhu frontové útočné operace budou velmi různorodé. V určité situaci toto pásmo můžeme vytvářet na území, obsazeném předem posunutými oddádkami (přítomnými hlavními silami přecházejícími do obrany na výhodných čarách v hloubce), v jiné situaci upevněním dosažené čáry a ponecháním na ní nejnutnějšího množství sil a prostředků; hlavní síly svazků prvního sledu armády vyvádíme do hloubky na výhodnou čáru k obraně. Vytvořit pásmo můžeme i vyjitím potřebného množství sil ze sestavy prvního sledu armády dopředu již po obdržení rozkazu k přechodu do obrany na

dosažené čáře. V závislosti na situaci je velmi pravděpodobné, že bude docházet ke splývání vyjmenovaných způsobů vytváření zabezpečovacího pásma.

Úkol k přípravě zabezpečovacího pásma vydává velitel armády současně s vydáním úkolů divizí k obraně. Množství sil a prostředků, určených k obraně zabezpečovacího pásma, bude záviset na složení armády, bojeschopnosti svazků, bojovém úkolu, konkrétních podmínkách situace a rovněž na způsobech vytváření zabezpečovacího pásma.

Na hlavním směru v obraně zabezpečovacího pásma může působit tanková nebo motostřelecká divize, která je před určeným předním okrajem obrany. Podle závěrů vědeckovýzkumné práce divize může úspěšně bojovat v zabezpečovacím pásmu na frontě 50–60 km a přehrazovat tak pásmo útoku armádního sboru nepřítele, který útočí na směru hlavního úderu polní armády. Na jiných směrech mohou působit posunutá odřady divizí prvního sledu v hodnotě motostřeleckého nebo tankového praporu, ve výjimečných případech i pluku, např. na cvičení DNEPR. Ostatní části zabezpečovacího pásma mohou být chráněny průzkumnými jednotkami a různými druhy zátarasů.

Množství a složení posunutých odřadů divizí prvního sledu armády budou záviset na úkolu, předpokládaném složení a síle posunutých útvarů útočícího nepřítele, na charakteru terénu a jiných podmínkách situace. Posunutá odřady v hodnotě motostřeleckého (tankového) pluku mohou bránit úsek v zabezpečovacím pásmu o šířce 15–20 km, v hodnotě motostřeleckého (tankového) praporu rájón o šířce 6–8 km.

Divize USA a bundeswehru se přesunují k obraně, kterou mají prolamovat, po několika osách přesunu v pásmu širokém 20–30 km. Dopředu vysílají průzkum a vojska příkrytí v hodnotě zesílených motorizovaných a tankových praporů. Vzhledem k tomu posunutý odřad v hodnotě pluku může úspěšně odrazit pokus těchto vojsk o proniknutí k přednímu okraji obrany a donutit hlavní síly divizí nepřítele k rozvinutí v zabezpečovacím pásmu.

K použití posunutých odřadů k obraně zabezpečovacího pásma velmi často docházelo v obranných operacích Velké vlastenecké války. Charakteristika úkolů a způsoby bojové činnosti jsou zajímavé i z hlediska dnešních podmínek. Jako příklad uvádíme obrannou činnost vojsk 21. armády Jihozápadního frontu v listopadu 1941 pod Bělgorodem. Svazky této armády, které se odpoutaly od nepřítele bě-

Tabulka 1

Divize, které vysílaly předsunuté odřady	Čára, na níž začínaly boje předsunutých odřadů a její vzdálenost od obrany hlavních sil	Složení předsunu- tých odřadů	Délka trvání bojové činnosti
192 sd	Pronin, 50 km	sp, tpr děl. odd.	18.—23. července
33 gsd	Černyševskaja, 40 km	sp, tpr děl. odd.	17.—23. července
147 msd	Morozovskij, 60 km	sp, tr	19.—23. července

hem odchodu, 3. listopadu přešly do obrany na čáře Koroča, Novoselovka (výchoďně a severozápadně Bělgorodu). Armáda neměla přímý styk s nepřítelem. K oklamání předsunutých útvarů nepřítele a k zabezpečení organizace a přípravy obrany hlavními silami, divize prvního sledu vysílaly předsunuté odřady v hodnotě do zesíleného pluku na vzdálenost 30—50 km od hlavních sil. Působily v pásmu širokém 10—18 km na několika postupně zaujímaných čarách a zadržovaly útok převyšujících sil nepřítele po čtyři dny. To umožnilo armádě organizovaně přejít do obrany a splnit nezbytné ženijní práce.

V dalších operacích Velké vlastenecké války byly vysílány předsunuté odřady k obraně zabezpečovacího pásma častěji. Jejich složení, vzdálenost a délka trvání bojové činnosti byly velmi různorodé. V obranných sraženích pod Stalingradem součástí předsunutých odřadů byly i tanky a dělostřelectvo; příklady viz **tabulka 1**.

V těchto případech působily předsunuté odřady samostatně, bez palebné podpory hlavních sil bránících hlavní pásmo obrany, a úspěšně plnily své úkoly.

V soudobých podmínkách bude pravděpodobnější, že v zabezpečovacím pásmu budou působit celé motostřelecké a tankové pluky divizi prvního sledu, neboť budou plnit složitější úkoly.

Hloubka zabezpečovacího pásma na hlavním směru armády musí umožnit vést bojovou činnost na 2—3 postupně zaujímaných čarách, vytvářet výhodné podmínky širokého manévru a co je nejdůležitější — znemožnit použití taktických jaderných zbraní na hlavní síly. Takovým požadavkům odpovídá hloubka 30—50 km. Na směrech, kde působí předsunuté odřady v hodnotě praporu, hloubka pásma může být menší aby mohla být zabezpečena jejich podpora palebnými prostředky hlavních sil divizi a zamezilo se obejít zaujatých čar nepřítelem.

Hloubka zabezpečovacího pásma musí umožnit bránícím se útvarům vést aktivní

bojovou činnost, kterou by donutily úderné uskupení nepřítele rozvinout se ve velké vzdálenosti od předního okraje obrany armády a spotřebovat značnou část munice, včetně jaderné. Kromě toho bojová činnost v zabezpečovacím pásmu musí donutit nepřítele zhustit bojové sestavy snížit tempo útoku a tím vytvořit výhodné podmínky bránícím se vojskům způsobit ztráty útočícímu nepříteři všemi prostředky ničení, zejména raketovými jadernými zbraněmi.

K dosažení tohoto cíle velitel fronty (armády) předem určuje prostory ničení vojsk nepřítele v období jejich přibližování i v průběhu boje v zabezpečovacím pásmu. Prostory ničení volí v terénu, kde může dojít k nahuštění vojsk nepřítele nebo ke zpomalení jeho postupu — v soutěskách, průsmycích, na přepravách přes vodní toky atd. Na tyto prostory jsou plánovány údery. Široce budou používány ženijní zátarasy různého druhu.

Ke způsobení velkých ztrát útočícímu nepříteři v zabezpečovacím pásmu bude někdy výhodné dočasně předsunout palebná postavení části dělostřelectva ze sestavy hlavních sil.

Při bojové činnosti v zabezpečovacím pásmu soustřeďuje divize (pluk) své hlavní úsilí na směry, z nichž jeden je hlavní. Rovnoměrné rozmístění sil a prostředků a snaha vytvářet souvislou frontu obrany v zabezpečovacím pásmu jsou nepřipustné. Na obranných čarách musí být silně obsazeny hlavní směry, nejvýhodnější pro bojovou činnost tankových vojsk nepřítele.

Bojovou sestavu divize je účelné mít v jednom sledu, s vyčleněním jednoho motostřeleckého (tankového) pluku do zálohy. Jeho dělostřelectvem zpravidla posilujeme pluky prvního sledu. Stěžejí bude účelné vytvářet divizní dělostřeleckou skupinu. Motostřelecké pluky používají větší části svých tanků k posílení protitankové obrany jednotek — k bojové činnosti v rotních a četových opěrných bodech nebo z léček.

Bojovou sestavu předsunutých odřadů v hodnotě motostřeleckého (tankového) pluku (praporu) je rovněž účelné vytvářet v jednom sledu vybudováním rotních a samostatných četových opěrných bodů a do zálohy vyčlenit do motostřelecké (tankové) roty zesílené protitankovými prostředky. Posílené dělostřelectvo používáme centralizovaně. Jeho větší část se rozvíjí za postaveními rot na tankovém směru. Ostatní dělostřelectvo se rozvíjí v hloubce za tím postavením, na něž bude odřad odcházet v průběhu boje — ovšem v takové vzdálenosti aby mohlo podporovat boj předsunutého odřadu na prvním postavení.

Základním způsobem bojové činnosti útvarů a jednotek v zabezpečovacím pásmu jsou

- překvapující palebné údery s cílem způsobit maximální ztráty nepříteli,

- postupná obrana nejdůležitějších rájů, které přehraňují hlavní směry možného vyjití nepřítelů k přednímu okraji obrany.

Vzdálenosti mezi postupně zaujímanými postaveními určujeme na základě existujících výhodných čar, které by zabezpečovaly jednotkám (útvaram) vyjití z boje, odchod a zaujetí postavení na nové čáře. Pro předsunutý odřad v hodnotě praporu určujeme čáry ve vzdálenosti 3—5 km v hodnotě pluku 5—8 km.

Útvary a jednotky v zabezpečovacím pásmu úporně brání zaujaté čáry, aby pokud možno co nejdéle zadržovaly útočícího nepřítel, včas odcházejí z boje, odpoutávají se od nepřítelů a zaujímají nejblíže čáru, popřípadě působí z léčky.

Velitel předsunutého odřadu v průběhu boje dovedně manévruje palbou, využívá zátarasů a udržuje součinnost se sousedy s cílem nedopustit vniknutí nepřítelů do mezer mezi opěrnými body, natož obsazení zaujatých postavení z chodu. K odchodu útvarů divize na další čáry a postavení zabezpečovacího pásma dochází po vyjití jednotek z boje v rotních a četových proudech. Odchod je zabezpečován palbou dělostřelectva, zátarasů a palbou tanků z léček. V noci je možné současně odpoutání od nepřítelů i větší části sil pluk (divize) za předpokladu jeho zabezpečení palbou tanků.

Na posledním postavení zabezpečovacího pásma útvary za podpory letectva a dělostřelectva hlavních sil odrážejí útok divizí prvního sledu nepřítelů z chodu s cílem donutit je k zastavení a k přípravě nového útoku. Vojska v zabezpečovacím pásmu jen v tomto případě splní zcela své úkoly a mohou na rozkaz odejít do hloubky obrany.

Při plánování odchodu vojsk ze zabezpečovacího pásma do hloubky obrany hlavních sil velitel armády a velitelé divizí včas určují směry pohybu útvarů a jednotek s využitím podmínek terénu a organizují zabezpečení jejich odchodu palebnými prostředky rozmístěnými v hlavním pásmu obrany. V tomto období je velmi důležité nedopustit průlom nepřítelů k přednímu okraji bránících se vojsk ihned za odcházejícími jednotkami. Proto je nutné určovat speciální ženijní jednotky, které zřizují zátaras v místech průchodů ihned po skončení odchodu vojsk. Na směrech odchodu jsou připraveny přehradné palby dělostřelectva a boční a křížové palby tanků a protitankových prostředků.

Odchod útvarů divizí a předsunutých odřadů z posledního postavení zabezpečovacího pásma za přední kraj obrany je nejučelnější v době, kdy nepřítel skončí palebnou přípravu na toto postavení. Dřívejší odchod může nepřítel zpozorovat a tak by byly zbytečně ztraceny přednosti zabezpečovacího pásma.

Složitá situace k vedení bojové činnosti v zabezpečovacím pásmu může vzniknout po vysazení vzdušných výsadků nepřítelů a po obsazení těch čar, na něž byl dříve plánován odchod. Má-li čára obsazená výsadkem důležitý taktický nebo operační význam pro bránící se vojska, je nutné organizovat zničení výsadku silami vojsk ze zabezpečovacího pásma, často i jednotkami a útvary z hlavního pásma obrany.

Předsunutým odřadům velí v průběhu boje v zabezpečovacím pásmu velitelé divizí, kteří je vysílali. Bojuje-li v zabezpečovacím pásmu motostřelecká nebo tanková divize, velí jí velitel armády. V každém případě prostřednictvím velitelů divizí koordinuje a usměrňuje úsilí předsunutých odřadů v souladu s celkovým zámyslem obranné operace.